

RAPORTUL JURIDIC ȘI RĂSPUNDEREA JURIDICĂ – INSTITUȚII JURIDICE DE BAZĂ ALE DREPTULUI CONTRAVENȚIONAL

Victor GUȚULEAC,

doctor în drept, profesor universitar, Institutul de Științe Penale și Criminologie Aplicată

Virginia ANDREEV,

studentă, anul II, Institutul de Științe Penale și Criminologie Aplicată

REZUMAT

Instituțiile juridice ale dreptului contravențional – raportul juridic, responsabilitatea juridică și răspunderea juridică – se află într-un strâns coraport. O instituție o precedează pe cealaltă și ele pot fi examinate într-o anumită consecutivitate. Noile condiții și relații social-politice condiționează foarte mult schimbarea modului de abordare și de perfecționare în continuare a instituțiilor juridice. Aceste instituții, alături de celelalte, servesc drept piloni ai sistemului de drept contravențional și fixează expresia juridică a acestei ramuri de drept.

Cuvinte-cheie: raport juridic, responsabilitate juridică, răspundere juridică, drept contravențional

* * *

Юридические институты: правовые нормы, правоотношения и юридическая ответственность находятся в тесной взаимосвязи. Один юридический институт представляет другой, а значит их исследование должно быть комплексным. Указанные юридические институты наряду с другими образуют систему административно-деликтного права и определяют отличительные признаки этой отрасли права.

Ключевые слова: правоотношение, административно-деликтное право, административно-деликтная ответственность

Introducere. Tema abordată în acest articol se află în lumina doctrinei contemporane. De aceea vom trata într-o manieră cât mai completă instituțiile fundamentale ale dreptului contravențional și menirea acestora, din punctul de vedere al coraportului dintre ele. Întrucât instituțiile juridice puse în discuție – raportul juridic, responsabilitatea juridică și răspunderea juridică – sînt necesare pentru soluționarea corectă și eficientă a problemelor juridice, avem ca obiectiv de cercetare stabilirea coraportului instituțiilor date în dreptul contravențional.

Reunirea studiilor diverse și valoroase, cu evidențierea elementelor corelative ale instituțiilor juridice în dreptul contravențional, va servi drept instrument util în desfășurarea activității de combatere a contravenționalității. Natura specifică a fiecărei instituții implică raportarea acesteia la o altă instituție juridică și formează o bază juridică corespunzătoare autonomiei ramurii de drept contravențional.

Astfel, scopul acestui articol este

de a releva „coraportul instituțiilor juridice” de drept contravențional, punîndu-se accent pe legătura causală dintre acestea, dintre responsabilitatea juridică, raportul juridic, care dau naștere altei instituții de drept – răspunderea contravențională, o nouă formă a răspunderii juridice.

Materiale utilizate și metode aplicate. În studiul dat a fost consultată literatura de specialitate, inclusiv alte cărți și articole privind subiectul abordat (lucrările mai multor specialiști în domeniu). Pentru atingerea scopului, au fost aplicate următoarele metode de cercetare științifică: analiza comparativă, analiza logică, sinteza.

Rezultate obținute și discuții. Vom încerca să soluționăm problema științifică abordată prin examinarea: raportului juridic de drept contravențional, premiselor apariției lui, raportului juridic de conformare, raportului juridic de conflict, responsabilității și răspunderii juridice, legăturilor dintre raportul juridic de conformare și responsabilitate, dintre raportul juridic de conflict și răspunderea juridică.

Raportul juridic de drept contravențional. Statul este chemat să creeze condiții favorabile pentru realizarea echitabilă a intereselor tuturor membrilor comunității, reglementînd cele mai valoroase relații sociale. El cere de la indivizi un anumit comportament, prin care aceștia, realizîndu-și interesele lor, ar respecta limitele instituite și în același timp nu ar leza interesele legitime ale altor persoane sau ale comunității.

Relațiile sociale reglementate de normele instituite de stat se numesc *raporturi juridice*. Într-o formulare generală, prin *raporturi juridice* înțelegem *relațiile sociale aflate sub incidența normelor juridice*. Orice raport juridic presupune o relație socială reglementată de o ramură de drept. Deci, „*raportul juridic contravențional este o relație de apărare socială reglementată printr-o normă de drept contravențional, relație ce ia naștere, se modifică și dispăre în acțiunea de combatere a contravenționalității*” [3, p. 37]. Adică raportul de drept contravențional apare, se mo-

ifică sau se stinge în condițiile prevăzute de normele dreptului contravențional.

Premisele raportului juridic contravențional. Referindu-ne la premisele apariției raportului juridic contravențional, putem spune că acestea sînt condițiile în care poate lua naștere și poate exista un raport juridic. Lipsa acestora duce la inexistența raportului dat.

Aceste condiții sînt [2, p. 69]:

a) normele juridice contravenționale, care atribuie relației sociale reglementate un caracter juridic;

b) capacitatea participanților relației sociale în cauză de a se manifesta în calitate de exponenți ai drepturilor și obligațiilor subiectului, numită *capacitate juridică*;

c) survenirea împrejurărilor reale din viață prevăzute în ipoteza normei juridice, de care norma în cauză leagă apariția, modificarea sau stingerea raportului juridic contravențional.

În conținutul raportului juridic contravențional se reliefează, pe de o parte, dreptul statului (subiect dominant) de a pretinde de la cealaltă parte anumite acțiuni sau inacțiuni, iar pe de altă parte, obligația celui alt subiect de a-și conforma conduita normelor juridice contravenționale.

În funcție de atitudinea subiecților de drept contravențional față de prevederile legale, de onorarea sau neonorarea acestora, raporturile juridice contravenționale se divizează în:

a) raporturi de conformare (de cooperare);

b) raporturi de conflict (de contradicție).

Dicționarul juridic definește *raportul juridic de conformare* ca fiind un raport juridic care ia naștere în momentul intrării în vigoare a unei norme juridice, în cadrul său cei cărora norma li se

adresează au obligația să adopte o atitudine de conformare față de prescripțiile legale [6].

Raportul de conformare „apare în cazul respectării legislației contravenționale, cînd subiecții sînt statul care impune respectarea legii și persoanele, care sînt determinați să respecte legea” [3, p. 38]. Statul este întotdeauna subiectul dominant. Acesta, prin elaborarea normelor juridice contravenționale, impune tuturor subiecților de drept contravențional reguli de conduită obligatorii. Cel de-al doilea subiect în cadrul acestui raport nu este strict nominalizat și poate fi orice subiect de drept contravențional.

Raportul juridic contravențional de conformare apare odată cu obținerea forței juridice a legii contravenționale, adică odată cu intrarea ei în vigoare. Din acest moment, toți subiecții de drept contravențional au posibilitatea să ia cunoștință de acea valoare care este protejată prin norma contravențională materială, cu modalitatea de constrîngere statală în caz de nerespectare a dispozițiilor acestor norme. Din momentul intrării în vigoare a legii contravenționale, chiar și față de acei cetățeni care nu se află în conflict cu legea, pot fi aplicate unele măsuri de prevenire cum sînt: *controlul actelor de identitate, controlul corporal și al bagajelor, controlul medical al unor categorii de persoane* etc. Considerăm că acestea sînt benefice în procesul de prevenire a contravențiilor pe viitor.

Raportul juridic de conflict izvorăște din săvîrșirea unei contravenții și pune problema unei sancțiuni ce trebuie aplicată persoanei care nu se supune de bunăvoie legii. Din momentul comiterii faptei contravenționale, statul, prin intermediul organelor sale competente, efectuează an-

cheta contravențională și, în cazul în care se stabilește că fapta este comisă cu vinovăție, aplică constrîngerea statală prevăzută în sancțiunea normei juridice încălcate. Așadar, în cazul acestui raport, cel de-al doilea subiect este strict determinat: *persoana fizică sau juridică care a încălcat legea săvîrșind o contravenție* (potrivit Codului cu privire la contravențiile administrative din 1985, subiect al raportului juridic privind aplicarea sancțiunii contravenționale putea fi doar persoana fizică). Raporturile juridice de conflict pot fi soluționate atît de instanța de judecată, cît și de agentul constatator, comisia administrativă și procuror (autorități competente prevăzute de Codul contravențional al RM) [1, art. 393].

Responsabilitatea juridică și răspunderea juridică în dreptul contravențional. Din însăși definiția dreptului contravențional reiese că legislația contravențională oglindește instituțiile juridice de bază ale acestei ramuri de drept, precum urmează: contravenția, contravenționalitatea, sancțiunea contravențională, răspunderea contravențională și procedura contravențională. În literatura de specialitate, *dreptul contravențional* este definit ca „un ansamblu de norme juridice strict determinate de legislația contravențională, care oglindește instituțiile juridice de bază, cum ar fi: contravenția, contravenționalitatea, sancțiunea contravențională, răspunderea contravențională și procedura contravențională, și care are drept scop protecția juridică a unor valori sociale determinate, soluționarea raporturilor juridice apărute în procesul activității de combatere a contravenționalității” [3, p. 17].

În ceea ce privește responsabilitatea și răspunderea juridică ca instituții juridice de bază ale

dreptului contravențional, opiniile specialiștilor în domeniu diferă. Însă ideea, susținută și de noi, este că aceste două instituții juridice – *responsabilitatea și răspunderea* – sînt separate și urmează a fi studiate și aplicate în mod separat. Cu toate acestea totuși, unii savanți consideră altfel. De exemplu, reprezentantul doctrinei române, V. Pătulea, ajunge la concluzia că „răspunderea și responsabilitatea nu sînt fenomene ce se manifestă separat, sînt două dimensiuni ale agenților sociali care se întrepătrund, intercondiționîndu-se în moduri diferite” [8, p. 26]. Pentru o utilizare corectă a termenilor *responsabilitate juridică* și *răspundere juridică*, este important să formulăm și să înțelegem definiția lor.

Noțiunea de *responsabilitate juridică* este tratată în literatura juridică în mod diferit. V. Tarhov consideră că responsabilitatea juridică „reprezintă o obligație reglementată juridic, obligația de a da socoteală pentru propriile acțiuni” [8, p. 128]. De asemenea, în opinia majoritară a autorilor, responsabilitatea este definită prin intermediul categoriei de „obligație”, respectiv obligația de a suporta o privațiune ori de a repara un prejudiciu. M. Florea menționează că „responsabilitatea juridică trebuie definită ca o atitudine conștientă și deliberată de asumare a grijii față de modul de realizare a normelor de drept, față de integritatea normelor juridice, precum și față de acțiunile pe care le întreprinde individul în vederea asigurării unui climat de legalitate” [2, p. 429]. Așadar, **responsabilitatea juridică a funcționarului de stat, ca subiect al administrării în domeniul combaterii contravenționalității, care este o atitudine conștientă și deliberată de asumare de către in-**

divid a unor răspunderi și riscuri față de modul de onorare a obligațiilor, potrivit funcției de stat deținute, excluderea abuzului de drepturi oferite, conformarea regulilor de conduită stabilite în domeniul serviciului ce ține de contracararea fenomenului contravențional, contribuția conștientă la atingerea scopului ce stă în fața organului de stat în care el deține funcția.

În literatura de specialitate, *răspunderea* – ca instituție juridică – este studiată mult mai amplu decît responsabilitatea juridică. Răspunderea juridică este o formă a răspunderii sociale, constînd în raporturile juridice care iau naștere ca urmare a săvîrșirii unei fapte ilicite și care cuprind, pe de o parte, dreptul persoanei vătămate și al societății, în general, de a obține repararea prejudiciului cauzat și restabilirea ordinii de drept, iar pe de altă parte, obligația celui vinovat de a acoperi paguba și a se supune sancțiunilor legale atrasă de conduita sa, contrară legii și celorlalte reguli de conviețuire socială.

Răspunderea juridică este o noțiune care are o bază reală și ocupă un loc central în fiecare dintre ramurile sistemului de drept. Justiția nu poate fi înfăptuită decît prin raporturile de constrîngere [8, p. 133]. Răspunderea juridică apare în cazul acțiunii sau inacțiunii ce contravine prevederilor unei norme de drept. Ea atrage după sine o anumită consecință juridică, adică pedeapsa prevăzută de normele juridice materiale.

În funcție de ramura de drept, de gradul de pericol social și de sancțiunea aplicată, răspunderea juridică are diferite forme: răspundere disciplinară, penală, administrativă, civilă. În opinia conf. univ. S. Furdui, există și o altă formă, cum este răspunderea contravențională. El consideră că *răspunderea contravențională* „este un raport

juridic de constrîngere, adică forma răspunderii juridice identificată cu raportul juridic contravențional de constrîngere, stabilit între stat și contravenient, al cărui conținut îl constituie dreptul statului de a aplica măsuri de asigurare și sancțiuni vinovatului de comiterea contravenției și obligația corelativă a acestuia de a suporta măsurile respective” [4, p. 103].

Răspunderea contravențională, ca formă a răspunderii juridice, este acceptată de jure odată cu adoptarea Codului contravențional al RM (2008). Răspunderea intervine în cazul în care destinatarul normei juridice materiale a nescotit regula sau s-a produs un eveniment natural de a cărui apariție legea contravențională leagă răspunderea unui subiect de drept. Adică răspunderea contravențională provine și de la fapta ilicită pentru care trebuie sancționat autorul, fapta este denumită *contravenție*, care este un fenomen complex avînd aspecte materiale, sociale, umane, moral-politice și juridice. Codul contravențional prevede: „Constituie contravenție fapta – acțiunea sau inacțiunea – ilicită, cu un grad de pericol social mai redus decît infracțiunea, săvîrșită cu vinovăție, care atentează la valorile sociale ocrotite de lege, este prevăzută de prezentul cod și este pasibilă de sancțiune contravențională” [1, art. 10].

Contravenția joacă un rol foarte important, deoarece ea reprezintă obiectul, fapta antisocială generatoare de răspundere. Răspunderea contravențională este reglementată de Codul contravențional al Republicii Moldova. Cadrul legal al răspunderii este alcătuit din prevederile capitolului doi, Partea generală al CC al RM, care are sarcina de a ocroti valorile sociale, personalitatea, drepturile și interesele legitime ale persoanelor fizice și juridice, proprietatea,

ordinea socială, inclusiv ordinea publică, precum și de a depista, a preveni și a curma contravențiile și de a lichida consecințele comiterii lor, de a contribui la educarea cetățenilor în spiritul îndeplinirii întocmai a legilor.

Așadar, *răspunderea juridică* este reacția statului (societății) la depășirea responsabilității juridice (transformarea raportului juridic de conformare în cel de conflict) prin aplicarea față de autor, de către organul împuternicit, în modul stabilit de lege, a uneia dintre formele de constrângere statală, potrivit faptei ilicite comise cu vinovăție. În ceea ce privește *forma răspunderii juridice și temeiurile răspunderii*, în dreptul contravențional acestea sînt în legătură cu caracterul raportului juridic de conflict declanșat. Rezultă că *răspunderea contravențională* este „reacția statului la comiterea cu vinovăție a unei fapte contravenționale prin aplicarea de către organul împuternicit față de făptuitor a constrîngerii statale prevăzute de legea contravențională, în modul și în termenele stabilite de lege, în limitele sancțiunii contravenției comise, precum și obligația contravenientului de a suporta sancțiunea” [3, p. 70].

Paralela dintre responsabilitatea juridică și răspunderea juridică în dreptul contravențional. În urma studiului comparat al diverselor opinii ale savanților și practicienilor referitor la coraportul noțiunilor *responsabilitate juridică și răspundere juridică*, mai apropiată ne este poziția savanților români M. Florea și N. Popa, care consideră că „între responsabilitatea juridică și răspunderea juridică există o paralelă” [4, p. 126-127]. În argumentarea acestor concluzii se vine cu evidențierea celor mai importante diferențe existente între aceste două fenomene, și anume:

- *Responsabilitatea și răspun-*

derea se întemeiază pe factori exteriori diferiți. Răspunderea presupune supunerea agentului, pe cînd responsabilitatea presupune cunoașterea și capacitatea de apreciere a fenomenelor și cerințelor sociale prezente și de perspectivă din partea agentului.

- *Răspunderea se manifestă mai des ca prezență activă a societății*, ca expresie a unor cerințe pe care societatea le impune persoanei, în timp ce responsabilitatea se manifestă în special ca prezență a voinței personalității, conștientizare și percepere.

- *Răspunderea și responsabilitatea nu coincid nici în ceea ce privește natura lor.* Răspunderea este de ordin normativ, preponderent juridic, în timp ce responsabilitatea este direct de ordin valoric.

Apariția responsabilității juridice și relația ei cu raportul juridic de conformare. De exemplu, apariția responsabilității juridice a funcționarului public coincide cu momentul apariției capacității administrativ-juridice a individului ca subiect al administrării. Ultima este determinată de procedura stabilită de încadrare în serviciul de stat și apare odată cu investirea în funcția respectivă. Din acest moment, volumul de obligații și de drepturi constituționale ale individului, ca cetățean al Republicii Moldova, se completează cu volumul de obligații și drepturi potrivit funcției deținute. Fundamentul faptic al responsabilității juridice îl constituie comportamentul pozitiv al funcționarului public, care conține toată componența unei fapte licite: *investirea legală în funcția de stat; conștientizarea normelor juridice de către funcționarul de stat; acceptarea individuală a actelor normative ce reglementează activitatea lui; acțiunile (inacțiunile) funcționarului de stat privind conformarea cu prescrierile actelor normative respective.* În ceea

ce privește legătura instituțiilor juridice *responsabilitatea și raportul juridic (de conformare)*, aceasta rezidă în următoarele: din momentul obținerii forței juridice a unei legi contravenționale, între funcționarul organului executiv al statului și stat apare un raport juridic de conformare, care determină responsabilitatea juridică a lui, constînd în:

- conștientizarea normelor juridice respective;
- obligația de a se conforma personal regulilor de conduită stabilite prin această lege;
- participarea activă la organizarea realizării (executării) prevederilor normelor juridice respective;
- participarea nemijlocită la activitatea de prevenire și combatere a contravențiilor, de lichidare a cauzelor și condițiilor contravenționalității [7].

Statul deci adoptă norma materială. Odată ce această normă intră în vigoare, apare raportul juridic de conformare și totodată apare responsabilitatea. Atîta timp cît persoana se subordonează prescripțiilor normative și, respectiv, trăiește în armonie cu ceilalți, cu sine însăși și cu societatea, raportîndu-se activ la sistemul de valori instituit de aceasta, recunoaște și apreciază, într-atît și se conturează responsabilitatea acesteia. Persoana fizică sau juridică în cazul dat, aflîndu-se în raport juridic de conformare, deoarece se subordonează regulilor de conduită stabilite, față de ea nu pot fi aplicate careva măsuri de constrîngere statală, ci doar metoda convingerii și măsurile contravenționale de prevenire. Așadar, responsabilitatea survine odată cu apariția raportului juridic de conformare și constă în obligația subiecților de drept contravențional de a se conforma regulilor de conduită în societate, stabilite și protejate de normele

juridice contravenționale din momentul obținerii forței juridice.

Legătura dintre raportul juridic de conflict și răspunderea juridică. Considerăm că și între aceste două instituții ale dreptului contravențional există o interdependență. Aducem câteva argumente în susținerea acestei idei. Cunoaștem deja că *răspunderea contravențională* „este concepută numai în cadrul unui raport juridic de conflict, unde se stabilește fapta ilicită – contravenția, vinovăția făptuitorului și sancțiunile corespunzătoare” [4, p. 104].

Voința statului de a aplica sau nu sancțiunea juridică există în cadrul oricărui raport de constrângere rezultat din imposibilitatea respectării dreptului. Numai atunci când subiectul dreptului contravențional a devenit iresponsabil față de prevederile legale, nu și-a executat obligațiile sau a admis un abuz de drepturi care îi revin, drept consecință apare *răspunderea juridică contravențională*, în cazurile și în modul stabilit de lege. Această răspundere juridică apare ca rezultat al transformării raportului juridic de conformare (subordonarea persoanelor prevederilor legale) în raport juridic de conflict (nesubordonare, comportament ilegal al persoanei), sau mai putem spune că este *o consecință a depășirii responsabilității*; răspunderea intervine când încetează responsabilitatea.

Fapta ilicită a subiectului de drept care constituie o contravenție, ca fiind una din trăsăturile esențiale ale răspunderii contravenționale [4, p. 104], este, în același timp, principala condiție a apariției raportului juridic de conflict, care ia naștere din momentul comiterii unei fapte contravenționale, deci „numai din acel moment statul, prin organele sale competente, efectuează ancheta contravențională și, în cazul în care va fi stabilită vinovăția făp-

tuitorului, față de el va fi aplicată constrângerea statală prevăzută în sancțiunea normei juridice încălcate” [3, p. 39]. Raportul juridic de conflict angajează instituția răspunderii juridice în soluționarea sa, aceasta din urmă recurgând la obligarea făptuitorului de a suporta consecințele juridice ale faptei comise.

În sfera încălcărilor regulilor de conduită, comiterea contravențiilor automat formează raporturi juridice între autorul unei fapte ilicite și organul de stat competent de a-i stabili pedeapsa. În acest caz, putere are organul de stat, deoarece el are dreptul de a stabili sancțiunea, pe când făptuitorului îi rămâne doar să se supună și să execute pedeapsa [5].

Concluzionăm că *răspunderea contravențională este o instituție fundamentală a dreptului contravențional, care cuprinde ansamblul normelor juridice ce reglementează raporturile de drept, care formează obiectul dreptului contravențional și care apar în sfera tragerii la răspundere contravențională a tuturor celor care încalcă sau ignoră ordinea de drept prin comiterea contravențiilor.*

În ce privește coraportul dintre raportul juridic, responsabilitatea și răspunderea juridică în dreptul contravențional, apoi aceste instituții juridice au multe trăsături tangențiale, care se intersectează strâns, au o legătura logică, o instituție precedând-o pe cealaltă. Pornind de la cele menționate, instituțiile juridice nominalizate pot fi examinate în următoarea **consecutivitate logică**: *norma juridică materială; raportul juridic de conformare (imediat și responsabilitatea juridică); convingerea; raportul juridic de conflict (iresponsabilitatea); răspunderea contravențională.*

Chiar din această consecuti-

vitate rezultă că o instituție o determină pe cealaltă. Atâta timp cât norma materială a dreptului contravențional nu există, nu pot să apară nici raporturi juridice în legătură cu valorile sociale protejate prin această normă. Aceste norme, reglementând relația socială, îi atribuie un caracter de raport juridic. Este de menționat că „drept motiv de apariție a raporturilor juridice contravenționale servesc normele juridice materiale, care nu contribuie nemijlocit la formarea raporturilor, ci doar prevăd condițiile apariției lor într-o formă generală” [2, p. 69].

Odată ce norma materială obține forță juridică, apare raportul juridic de conformare și concomitent cu acesta apare responsabilitatea juridică. Una dintre părțile acestui raport este bine determinată – *statul*, care prin prevederile normei respective dispune de protecția juridică a anumitor valori, prin impunerea tuturor subiecților dreptului contravențional, în mod indiscutabil, reguli de conduită obligatorii (subiecți ce dispun de capacitate de folosință și de exercițiu). Cea de-a doua parte al raportului juridic de conformare nu este individualizată, fiind constituită din toți *subiecții dreptului contravențional responsabili* să respecte prevederile normei respective. Atitudinea responsabilă a subiecților dreptului față de regulile de conduită stabilite de normele juridice trebuie menținută prin aplicarea față de indivizi a măsurilor de convingere, inclusiv *stimularea comportamentului licit*. Responsabilitatea juridică este în concordanță cu responsabilitatea socială, deoarece acolo unde astăzi este responsabilitate socială mâine poate să apară responsabilitate juridică.

Responsabilitatea juridică și răspunderea juridică se află într-o corelație strânsă cu apariția

raportului juridic de conformare și a celui de conflict între stat, organul de stat sau societate, pe de o parte, și funcționarul de stat, cetățean, pe de altă parte. În cazul încălcării legii contravenționale, adică în momentul în care subiectul concret a atentat la valorile sociale protejate de norma materială, a dat dovadă de iresponsabilitate, raportul juridic de conformare se transformă în raport juridic conflictual. Din acest moment, măsurile de convingere nu mai sînt utile, ele se epuizează, apare necesitatea și temeiul juridic de aplicare a *măsurilor de constrîngere* (prevenire, curmare, de asigurare a procedurii contravenționale). Astfel, pentru nerespectarea legislației statul impune răspunderea contravențională. Răspunderea se stabilește de către autoritatea competentă, ulterior responsabilității, respectiv după săvîrșirea faptei generatoare de răspundere [5].

Menționăm că **responsabilitate fără răspundere poate fi, însă răspundere fără responsabilitate nu poate exista**. Așadar, responsabilitatea juridică este anterioară faptei ilicite săvîrșite, spre deosebire de răspundere, care apare numai după producerea unei asemenea fapte. Răspunderea contravențională se aplică numai în cazurile în care fapta ilicită corespunde caracteristicilor unei contravenții, trăsături și elemente. **Trăsăturile contravenției sînt caracterul antisocial al faptei, ilicitul, vinovăția, penalitatea**, iar **elementele constitutive ale contravenției sînt: obiectul, latura obiectivă, subiectul și latura subiectivă**. Prin aceste caracteristici contravenția se deosebește de alte fapte ilicite.

Sanțiunea contravențională, ca măsură de constrîngere juridică (răspunderea juridică), poate fi aplicată numai după stabilirea capacității administrativ-juridice

de exercițiu a făptuitorului unei contravenții (poate fi sau nu subiect al răspunderii contravenționale).

Concluzii. Instituțiile juridice ale dreptului contravențional, avute ca puncte de reper în realizarea acestui articol – raportul juridic, responsabilitatea juridică și răspunderea juridică – se află într-un strîns coraport. Aceste instituții, alături de celelalte, sîervesc drept piloni ai sistemului de drept contravențional.

Răspunderea contravențională, ca mijloc de realizare a ordinii de drept prin constrîngere, pentru a fi eficientă, trebuie să intervină prompt, cît mai aproape de momentul săvîrșirii contravenției. În acest fel se creează sentimentul de securitate a valorilor sociale, se restabilește ordinea de drept încălcată, se întărește încrederea în autoritatea legii.

Noile condiții și relații social-politice condiționează foarte mult schimbarea modului de abordare și de perfecționare în continuare a instituțiilor juridice. În categoria de *răspundere* se reflectă ca într-o oglindă toate reformele politice și sociale ale vieții unei comunități, în cazul dat instituția răspunderii juridice apare ca un mijloc multifuncțional în protejarea drepturilor subiective ale omului.

Referințe bibliografice

1. Codul contravențional al Republicii Moldova, publicat la 31 mai 2009, cu ultimele modificări și completări din Monitorul Oficial al RM. Chișinău: Farmec-Lux, 2015 (Tipogr. „Bons Offices”), 172 p.
2. Victor Guțuleac, Elena Comar-nițaia, Igor Spinu. Drept administrativ. Universitatea Liberă Internațională din Moldova, Institutul de Științe Penale și Criminologie Aplicată. Chișinău: IS FE-P „Tipografia Centrală”, 2013, 600 p.

3. Victor Guțuleac, Elena Comar-nițaia. Drept contravențional: note de curs. Institutul de Științe Penale și Criminologie Aplicată. Chișinău: Tipogr. „Primex Com”, 2014, 200 p.

4. Sergiu Furdui. Dreptul contravențional: manual. Chișinău: Cartier, 2005, 248 p.

5. <https://dreptmd.wordpress.com/teze-de-an-licenta/regimul-juridic-al-raspunderii-contravenionale/> (vizitat la 05.10.2015).

6. <http://legeaz.net/dictionar-juridic/raport-juridic-de-conformare> (vizitat la 05.10.2015).

7. <http://studijuridice.md/revista-nr-1-2-2011/responsabilitatea-si-raspunderea-juridica-garantie-a-libertatii-individuale> (vizitat la 07.10.2015).

8. V. Guțuleac. Tratat de drept contravențional. Chișinău: Tipografia Centrală, 2009, 318 p.